

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintele sè se adreseze Redactiuni dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Anstro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 „ — „		
„ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Studiulu Higienei la institutul rom. pedagogicu-teologicu din Aradu.

Higien'a este sciint'a ce ne invetia a ni conservá sanatatea, ea este complexulu reguleloru dupa cari avemu se traimu pentru ca se remanemu sanatosi, ca se ni intarimu si otielimu medularele fisice si astfelu se ne facemu mai apti, mai vigurosi pentru munc'a de tóte dilele, fie aceea munca fisica fie spirituala. Ea ne invetia a ne ferí in cátu sta in puterea omului de inriurintiele stricatióse sanatatii si vietii, a incunjurá morburile lipitióse, a pre'ntimpiná o multime de bóle cari fora observarea reguleloru higienice ne-ar tiené legati de patu.

Higien'a aplicata in modu primitivu se póte reduce la timpurile preistorice, càci celu d'intaiu omu care si-a acatiatu in spate pelea cutarui animalu pentru ca se-si scutéscu corpulu de inriurintiele tempestatiloru a facutu ceea ce preserie higien'a; asemenea omulu care prim'a data a sciutu dá preferintia apei din isvoru, in locu se bea apa de ploia, séu care a aflatu prim'a ora de bine a-si trage acoperisii peste coliba si a o asiediá sub unu arboru séu la pólele unui délu, toti au lucratu dupa preceptele higienei.

Cu tóte cà higien'a s'a nascutu d'odata cu omulu ca invetiatura sistematica ea datéda din timpurile mai noue. Ca multe alte sciintie, cari s'au nascutu din necesitatea firésca a civilizatiunei, higien'a inca este o sciintia moderna, o sciintia ce are se fie vulgarisata, se petrunde pana la paturile cele mai inferióre ale poporului cu atátu mai vertosu, càci aci este lips'a cea mai mare de cunoscintiele higienice.

La popórele innaintate in cultura a facutu higien'a populara mari si admirabile progrese. La franceesi, germani, englesi higien'a se propune nu numai in tóte institutele seminariale si pedagogice ci chiar si in scólele populari la elevii mai in etate. Nenumerate scrieri, manuale de invetiatu, càrti de lectura foi periodice, atlanti de parete, aparate de experi-

mente stau la dispositiunea profesoriloru si eleviloru precum si particulariloru intru cascigarea cunoscintieloru higienice. Astadi nu mai este o foia periodica la acele popóre carea se nu aiba colaboratorulu seu din sfer'a higienei. In institutele de fete inca se pune pondu pe studiulu higienei, o aparitiune fórté imbucurátóre.

Candu tóta lumea se nesuiesce din resputeri a se luminá din ce in ce cu cunoscintiele practice ale vietii, nu se póte ca poporulu romanu, caruia nimeana nu i-a potutu disputá facultatea progresarei, se remana indiferentu de curentulu civilizatiunei. Nu se póte ca elevii nostri teologi si preparandi, cari au frumos'a chiamare a luminá poporulu, se remana ei inisii lipsiti de unele invetiaturi pre cari lumea moderna le considera de indispensabile in afacerile de tóte dilele.

Acestei imperiósé necesitati este d'a se multiumi instituirea catedrei de Higiena si Chemia la institutul nostru pedagogicu-teologicu.

Nu incape indoiéla, cà dupa devingerea greutatoriloru inceputului, candu adeca elevii se voru fi imprietenitu cu noulu studiu — se voru simtí folósele binefacátóre ale invetiaturiloru higienice. Suntemu indreptatiti a sperá cu timpulu folóse practice dela respandirea acestoru invetiaturi in sinulu poporului nostru, carele in viéti'a sa privata si publica, Dómne multe rane are de lecutu!

Higien'a pre cátu este de folosítóre pre atátu de frumósá si interesanta, càci ce póte interesá si placé mai multu omului de cátu a se cunósce pe sine in-susi, a petrunde in materiile organismului seu, a studió lucrarea admirabilei masine ce se numesce corpulu omului. Tóte acestea se cuprindu in cadrulu higienei, acarei studiere impreuna bunulu cu frumosulu si interesantulu.

Traindu cineva dupa regulele sanitarie si-póte pastrá puterea atátu trupésca cátu si cea spirituala pana la adanci betranetie. Si apoi cátu de frumosu

este a vedé unu betranu caruntu in puterea vietii, in deplina virtute barbatésca, avendu inca tóta agerimea mintii, plinu de vioiciune; unu atare este betranu la ani, dar inim'a-i e juna, càci si-a sciutu pastrá o comóra mai pretiuita decâtu tóte comórele pamentesci — scump'a sanatate.

Ceea ce se póte dice despre singuratici aflamu si la popóra intregi. Acelu poporu la carele a strabatutu cunoscintiele Higieniei, care se nutresce dupa preserisele ei, si-cladesce locuintia, se imbraca, se grijesce dupa recerintiele reguleloru sanitare, acelu poporu este mai avutu. traiesce mai usioru mai desfatatu, e mai frumosu si viguros, se imultiesce din dia ce merge, si apoi pe unde ajunge cuceresce, càci covirsiesce intru tóte pe vecinii sei remasi inderetru in cultura si invetiatur'a legiloru vietii.

Gradulu cunoscintieloru higienice la unu poporu 'lu poti judecá de locu ce intri intr'unu satu. Aflandu cà stradele suntu largi si curate, fara bálti si mo-cirle, cà casele sunt frumosu varuite, bine redicate d'a supra fetiei pamentului, cu ferestri mari si numé-róse, cu cosiu de zidu innaltu, cu acoperisiulu bine grijitu, unde scól'a si biseric'a suntu cele mai de frunte zidiri: numai de câtu vei dice pan'a nu cunósce locuitorii satului cà ei trebuie se fie ómeni harnici si intiepti, fiindu cà pricepu ceea ce e bine si folositoriu pentru sanatatea si bunastarea lor. Fa-candu apoi cunoscinti'a ómeniloru din atare satu, in-data-ti va bate la ochi curatieni'a vestminteloru de pe ei, traiulu celu bunu, moderatu alu lor, vei observá in fie care unu isvoru de sanatate, voia buna la lucru, blandetia in vorba, pace si iubire in fami-lia, cu unu cuventu fericirea ce si-casceiga acesti omeni sciindu a pretiui celu mai mare bine de pre pamentu, sanatatea. VEDIENDU unu satu cu omeni atátu de bravi nu te-ai mai despartí de elu.

Ce alta impresiune face in inim'a calatoriului privirea unui satu din carele tóte bunatatile insirate lipsescu; unde stradele nu se potu numí strade ci strimtori si incotituri, pline de noroiu, balti si mo-cirle, unde casele sunt par'ca aruncate in tóte par-tile, murdare, negrijite, cu ferestrele in pamentu, fara cosiu, séu cu cosiu de paie si trestia, care te infrica la totu momentulu cu aprindere; in atare satu scól'a este (daca se afla) cea mai parasita coliba, éra bir-tulu zidirea cea mai cercetata. Dar inca biseric'a? Ea se afla in starea cea mai jalnica, in câtu nu e mirare daca-i face pe multi se „urésca sionulu.“ Apoi candu dai fatia cu ómenii din satu, te prinde mila de ei vedindu-i in necuratieni'a cea mai mare, galbeni la fatia, cuprinsi acusi-acusi de feliiurite mor-buri. Acestia se nutrescu reu parte pentru cà n'au staruintia la lucru, ca se-si agonisésca bucate mai bune, parte pentru cà femeile nu sciu gati o man-care cum se cuvine ca se priiésca atátu gustului câtu si sanatatii.

Este dar de mare trebuintia ca preotii si in-vetiatorii nostri, cari sunt in coatingere necontentiu

cu poporulu se-si procure in-si-si cunoscintiele, cu aju-toriulu carora apoi se fie in stare a luminá poporulu despre natur'a omului, despre trebuintiele si conditi-unile organeloru sale.

Eleviloru din institutul nostru se propunu multe lucruri frumóse si folosítóre despre aceea cum au d'a se ingrijí de cele sufletesci — nu trebuie in-se perdute din vedere nici pe unu momentu cele tru-pesci. Pre câtu timpu se va dá grije numai celoru sufletesci cu neglijerea trebuintieloru trupesci, ar-moni'a in dualismulu omului este conturbata, càci ani-malulu din omu nu va intardiá a-si resbuná asupra superi-orului seu, asupra spiritului. S'a sustienutu si se sus-tiene, ceea ce nici cà se póte disputá, cà legatur'a ce existe intre corpu si spiritu e atátu de strinsa, in câtu bolnavindu-se unulu nesmintitu va suferí si cela-laltu. „Mintea sanatósa numai in corpu sanatosu se afla.“

Portandu cineva grij'a cuvenita a corpului seu, se stimédia pe sine insusi, si simte demnitatea per-sonala, si care a ajunsu a se pretiui pre sine insusi, acela prin aparintia si faptele sale este totu deuna superioru celoru indiferinti de persón'a lor.

A-si spalá si grijí cu scrupulositate corpulu, a-si tiené in ordine si curatienia vestmintele, este a ma-nifestá onórea cuvenita societatii in carea ne in virtimu, acésta onóre in sa se reflecta asupra insusi celui ce o manifesta. „Honor est honorandi non honorati.“ Unu proverbu rusescu dice: „Se primesci óspele amesu-ratu vestminteloru sale si se-lu petreci afara amesu-ratu intieptiunei sale.“

Gustulu finu a poporului nostru câtu privesce vestmintele este bine cunoscutu, scimu càta ostenéla pune tieranc'a nóstra pe vestmintele sale serbatoresci, si chiar acésta insusire a poporului nostru o lauda si maresce ori ce strainu. Nu aflu deci cu cale ca noi romanii se combatemu acestu gustu alu frum-osului ca o slabitiune, ca lucsu cum s'a potutu cetí prin diuariel nóstre, suntu multe alte relele in sinulu poporului nostru, cari striga dupa grabnicu remedi-u in interesulu familiei nationale. Comune, cercuri, si tienuturi intregi se sbuciuma in cele mai rodietóre morburi molipsítóre. Morburi, cari ataca intregulu organismu, alterédia sangele, provoca coruptiunea ra-sei ce se continua din generatiune in generatiune. Asentarea militara ni demustra cu argumente intris-tatóre din anu in anu crescerea reului. Mortalitatea soldatiloru romani a pusu la grija si pe straini.

Unulu altu reu ce bantuie unele provincii ro-mane este spurcat'a datina d'a-si lapadá fructulu panteceului, o datina criminala stricatiósa atátu fap-tuitoriloru câtu si generatiunei ce ar voi mai tardiu a produce; o resbunare complita este consecinti'a ei naturala.

Cu deosebire preotii sunt acei individi carora li incumbe o mare responsabilitate pentru stirpirea acestoru rele fisice din sinulu poporului. Ei sunt dem-

nitarii, autoritatile la poporu. In contactu necontenitu cu poporul, preotii devinu la cunoscintia celor mai secrete lucruri personali si familiari, cari li se descoperu si voluntarmente la implinirea functiunilor preotiesci. Ce ar fi mai naturalu decât ca preotii avendu cunoscintiele recerute pentru indreptarea reului fie cu fapt'a séu cu sfatulu se servésca de mijlocitoriu intre poporu si medicu, avendu poporul oresi care recéla, ca se nu dicu ura, de doctorii esiti din scoli.

La alte natiuni se propune teologiloru „Medicina pastorală“ unu studiu, din care fiitoriulu preotu invétia a cunósce in liniamintele principali si trebuintiele trupesci ale omului, dupa ce a sciutu cele sufletesci, precum si scaderile si periclele ce potu amenintiá cu prápastia viétia a credinciosiloru.

Se speramu cá noi romanii inea nu vomu remané inderetrú pe terenulu higienei publice si private, cá vointi'a si nesuinti'a nu ni lipsese e dovada nóua cathedra de Higiena impreunata cu aceea a Chemiei, deschisa la institutul pedagogico-teologicu romanu din Aradu.

Dr. G. Vuia.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodocsa in specie.

(Continuare.)

Preotii Caldei dau cultulu divinú sórelui, lunei si steleloru. Poporul credea, cá acestia sunt Dumnedieulu lor; pe sóre ilu onorau sub numele *Baal* séu *Bel*, si lun'a sub numele *Nebo* séu *Melita*. Cel'a avea putere activa, acest'a, putere pasiva. — *Baal*, putere creatóre, conservatóre si nimicítóre, éra *Melita*. concepatóre si generatóre, acesti doi erau Dumnedieii Caldeiloru cei mai de frunte cari se credeau cá din preuna cu stelele au mare influintia asupra afaceriloru omenesci si de aci predicerea si vrejitori'a din stele, care la Babiloneni ajunsese pana la atáta gradu in cátu nu numai poporul de rendu, ci si aristocrati'a si imperatii alergau la preoti pentru prescirea venitiorului. Acestia prin semnele lor cele magicesci si prin sciinti'a lor cea astronomica faceau minuni! Ei erau cei mai celebri in artea astronomica din anticitate. Dupa ce Caldeii s'au intrunitu cu *Arabii*, si au facutu o singura natiune *Caldeico-Arabica*, séu numai *Arabica*, cultur'a lor a trecut si in cretinismu si s'au conservatu si dupa ce ea a trecut la Mahomedanismu; ba chiar si sciinti'a moderna avemu de a o multiemí Arabiloru, urmatoriloru Caldeiloru, sub acarora *Califi*, *Omar*, *Harunal-Raschid* si *Sialadinn*, cari totu deodata se priveau si de pontificii religiei Mahomedane séu a *Islamului*, sciintiele au capetatu unu sboru ne mai auditu pana aci. *Horum-al-Raschid* dela 786 pana la 808, prin liberalitatea, darnici'a si generositatea sa, pe toti invetiati timpulu seu, ii-au strinsu langa sine in patri'a sa; si cei mai insemnati autori si opuri grecesci si romane le au tradusu in limb'a arabica, *mathesu*, *ingeneritu*, *filosofia*, *chemia*. Cuvintele maestrite si artificióse precum. *Almanach*, *Algebra*, *Alcohol*, *Azimuth*, *Nadir*, *Zenit* si numerii 1. 2. 3. 4. 5. si asia mai departe, numiti Arabici, sunt inventiunea lor. Nici in poesia n'au remasu indreptulu altor'a, éra romanturiile sunt inventiunea lor. La 830 au adusu la fiintia *Anthologia* lor cea mare, si ei au fostu cei de an-

taiu cari au facutu map'a, séu cart'a, tieriloru cucerite de ei, prin care pusera temeiu Geografie. Cuprindiendu *Sicilia*, *Sardinia*, *Spania*, si o parte din *Francia*, ei adusera si plantara in ele sciinti'a arabica. *Carolu celu mare*, imperatulu Francesiloru, contimpuranulu lui *Al-Harun-Raschid*, imprumutá sciintiele dela acest'a, cu care elu traia in cea mai mare amicítia, si prin *Alcuinu* celu mai invetiatu preotu a timpulu seu in *Francia* traduse cele mai multe opuri Arabice in limb'a franceza. Insi scolasticii dela Arabi au adoptatu filosofi'a speculativa, si au invetiatu a aduce in armonia teologi'a cu ratiunea si filosofi'a. Si cu adeveratu, pe candu Persii, Tatarii si Turcii coreligionarii Arabiloru au adusu in tierile cucerite de ei focu, feru si mórté numai, pe atunci Arabii au adusu din Asia in Europa, *sciintia*, *avere* si *vietia*. Deunde nu e mirare cá si acuma dupa o mie de ani dela apunerea imperiului lor Caldaico Arabicu, natiunile cele luminate precum sunt Francesii, Italianii, Anglesii, Germanii, emulédia intru studiarea si invetiarea limbei Arabice, si intru perfectionarea tinerimeii studiose in limb'a acést'a.

Cosmologi'a si teologi'a Caldeiloru dupa scriitoriulu lor *Berosus* séu *Beros* au fostu urmatórea: Ei socoteau cá *Baal-Belus* séu si *Bill*, dupa ce a facutu lumea, si a adusu animalele la fiintia, s'a lasatu se i se taie capulu; cu sanzele ce au cursu din elu, ceialalti diei au udatu pamentulu si din acésta massa, ca dintr'o plomadire s'au nascutu omenii, daruiti cu minte si facultate intelectuala, avendu si ei o parte a Dumnedieirei. Amintire de Caldei se face si in cartile nóstre rituale si anume in mineiulu din lun'a lui Decemvrie pag. 139, unde se numescu „cunoscatorii de stele din pamentulu Caldeiloru.

5-a *La Egiptieni*. In Egiptu decâtu in veri care alta imperatie puterea si influintia preotiloru au fostu mai mare, nu numai educarea poporulu ci si postestatea civila éra in manele lor, si Egiptulu se considerá de *Regintia Sacerdotala*, Clerocratie. Dupa marturisirea famosulu scriitoriu Egiptianu *Manethon* séu *Manes* si *Menes*, si dupa *Erodotu*, Monarchi'a egiptiana o-au fundatu preotii din *Thebi*. Egiptulu éra impartitu in 36 de judetie, si aceste éra si intre preoti, Rege si militari. Ereditatea preotiloru se considerá de santa, si éra scutita de tóte sarcinile comune; cáci ei adeveriau a-o fi primitu acea dela dieiti'a *Isis*. Ereditatea preotiloru care fácea atreia parte din tíera, apoi pietatea, pe care o inspirá religi'a, ii-au facutu cu multu mai puternici, decâtu se fi invinsu preste bilanti'a lor puterea cetetienésca. Ei erau conducatorii afaceriloru comune, conduceau pe regele si dirigea poporul, ei erau cei de antai in sfatulu tierii, erau ministri si legislatori; ei purtau grige de codicile si Archivele statulu. Ei, dupa starea, invetiatur'a si comportarea lor, se considerau de santi, si macar cá casetori'a éra permisa fieste carui egiptienu, ba chiaru poruncita pentru inmultirea omenirei, totusi preotii conformu santienei lor trebuia se se abtiena dela densa.

Preotiloru éra incredintiata si educatiunea Regelui. Acest'a éra deobligatu a merge in Capiscea preotulu celui mare, si dupa espunerea sacrificiului, a ascultá cu atentiune invetiatur'a acestuia, despre virtute, despre faptele bune si despre marenimitatea unui Rege, care in viétia ilu face placutu si fericitu, éra dupa mórté nemuritoriu; combátea desmerdaciunea, truff'a si sfaturile cele rele a le ministriloru sei, pentru apasarea si stricarea supusiloru sei; cu invetiaturi de aceste préfrumóse induplicá preotulu inim'a regelui spre iubire de ómeni si dreptate. Influintia preotiloru éra asia de mare, încátu de se stingea famili'a domnitóre trebuia se se aradice unu preotu in scaunulu imperatescu; se putea alege si alta persóna militara, inse mai antaiu trebuia se se preotiesca; asiá *Sethos* preotulu dieului *Vulcanu* dupa stingerea familiei Domnitóre ajunse la coron'a regala, care apoi s'a numitu *Ramses* séu *Rampsinit*.

Preotiloru Egipteni este de a se multumi, că s'a stersu selbataci'a si au inspiratu poporului egipténu viétia sociala; poliindule moravurile, facandu-i locutori stabili si inventiandu-i cum se-lu lucreze acol'a, spre care scopu au statoritu casatori'a si o-au aradicatu la valóre sacramentala; ei au inventatu maestrile, artile frumóse, industri'a si mai vertosu lucrarea pamentului. Preotii erau deprinsi si in art'a doctoriei, ce se póte vedé din cartile loru celea sante. Ei au inventatu scrisórea, care mai antaiu a constatu din nisce semne numite hieroglifé; dupa acea s'a mai perfectionatu, si a avutu carti scrise, mai inainte de Israiliti, precum Cronologi'a despre care amintiesce *Moisie in cartea a IV. cap. 21. v. 14.*, Dela ei si insusi *Moisie* a inventiatu artea scrisórei. *Obeliscile*, stalpii cei inalti de piatra, piramidele, mumiiile, canalurile si minunele lacului *Meris* sunt de a se atribui sciintiei loru cei mari. Si candu luamu in consideratiune acurat'a amesurare a pamentului Egiptului prin preotii sei, cum sciau preotii se abata apele *Nilului* si se le inporte prin canaluri feliurite; cum au aflatu totu feliulu de machine, le-au perfectionatu si le-au datu spre intrebuintiarea omeniloru, socotindu mai departe, cum de bine au sciutu ei mesurá timpulu, si a calculá cursulu planetelor, cu asia intocmire si desteritate încatu nu se póte se nu se minuneze omulu, nu suferé nici o îndoiéla despre cunosciinti'a loru cea mare, in *Mechanica*, *Geometrie*, *Mathematica* si *Architectura*, dara in Astrologia si astronomia au fostu cei de antai.

Se afirma mai din multe parti, că insusi Caldei, si alte natiuni au imprumutatu sciinti'a dela preotii Egipteni. Dela ei au imprumutatu sciintiele sale, filosofii, legistorii si scriitorii grecesei, precum: *Tales*, *Pitagora*, *Erodotu*, *Licurgu*, *Solon* si alti. Binevoitorea loru nesuintie se vede si de acolo, că ei au inpreunatu filosofi'a cu theologi'a si de aci cu moral'a.

Teologi'a loru se cuprinde in urmatoarele: Preotii si poporului Egiptianu au indumneieitu pe barbatii loru cei binemeritati pentru binele patriei si poporului, precum au facutu si Grecii, cari au indumneieitu pe imparatulu loru *Jupiter din Creta* pentru iubirea si caritatea ce a aretatu elu catra poporul seu; pre fratele acestui'a *Neptun*, primul care au invetiatu pre Greci navigarea pe mare, si au fostu conducatoriulu óstei marine; asemenea au indumneieitu si pe *Pluto*, alu doile frate a lui *Jupiter*, inventatoriulu ingroparei mortiloru in Grecia, precum si pe fiu lui *Jupiter*: „*Jovem Deorum patrem propter paternam in populos caritatem Deus est habitus. Eius frater Neptunus et Pluto, alter Regiae praefectus; alter funerum inventor in Graecia. Quae res illis Maris, huic inferorum imperium ac numen neperit apud stultam antiquitatem — Apollo, Mars, Vulcanus, Venus, Minerva, Mercurius, Jovis filii praecipua Graeciae numina*“.

¹⁾ Dicu, si Egiptieni au indumneieitu pe barbatii loru cei binemeritati pentru poporu si patrie. Asia lui *Hermes* séu *Mercuriu* altminte *Trismegistus* i-au datu Egiptienii onóre Dumneiesca: căci dupa marturisirea lui *Manethon*, elu a aflatu tóte sciintiele, artile; si speculatiunile politice despre care au scrisu mai multu de 5600 de dialoguri. Asemenea l'a indumneieitu si pe Regele loru *Osiris*, pentru frumseti'a oratoriei, poesiei, si cantare, dara mai vertosu pentru aflarea plugului care este celu mai de folosu genului omenescu. *Osiris* a impartitu imperati'a cu soru sa *Isis*, care a aflatu vanslele si navigarea pe mare; in *Osiris* onorau ei sórele, in *Isis* lun'a.

Si pe langa tóta sciinti'a acestoru preoti, nu se póte cuprinde cu mintea, cum au potutu acesti ómeni luminati degenerá la atáta ticalosie si prejuditiuri false despre Dum-

nedieu; căci ei numumai că erau Sabeisti, onorandu sórele sub numele *Osiris* séu *Hor*, grecesce *Apollo*, latinesce *Soll*, lun'a sub numele *Isis*, grecesce *Diana*, latinesce *luna*, stelele dinpreuna cu cele comete sub nume de *Tifon*, *Mercuriu*, *Vulcanu*, *Bachu*, *Saturnu*, *Mars* séu *Molech*, *Jupiter* séu *Amnon*, *Venus* si altele, ei au cadiatu si la Idololatrismulu celu mai de compatimitu. Nu erá animalu in Egiptu care se nu fi fostu indumneieitu si insirat in numerulu zeiloru. *Pisica*, *Soimulu*, *Lupulu*, *Crocodilulu*, *canele*, *caprele*, *tiapii*, *berbecii*, *bou*, *moima*, si unele din paseri, tóte erau Dumnediei; si numai atáta erá de colaudatu, dupa unu scriitoriu mai nou Egiptianu, că celu ce se inchiná la unu bou, nu defaimá pe celu ce se inchiná la o moima. (*Dictionair Philosophi article d'Apis*).

(Va urmá.)

Ioanu Damsia,
parochu si ases. cosist.

La istori'a miscariloru nationale in Banatu.

(Continuare.)

1. In comitatulu Torontalului se afla in 40 de comunitati, parte curatu romanesci parte mestecate, preste 70,000 de Romani, fora ca in aceste comunitati se se fi introdusu limb'a romana ca limb'a afaceriloru comunali, amesuratu autografulu M. Tale din 20 Opt. 1860. si resolutiunei din 26. Iuliu 1862., ér' respectarea rescriptului reincorporatoriu in privinti'a aplicarii Romaniloru de oficianti s'a trecutu cu totul cu vederea, căci pentru 40 de comune cu mai multu de 70,000 de suflete numai unu juratu de cercu, cu numele *Ilianu Grozescu* se afla aplicatu.

2. In comitatulu Temisiului, in care la o poporatiune de 300,000 vinu preste 175,000 de Romani in comunitati mai mare parte curatu romane si langa olalta situate, de si deci Romanii facu majoritatea absoluta in comitatu, totusi afara de vreo diece comune, celelalte nu se bucura de intrebuintiarea limbei loru in afacerile comunali; si chiaru si acestea sunt oprite in scrisu si din deregatori'a prin judii cerculari respectivi a se folosi in atingere cu deregatoriile antistatatorie de limb'a loru, precumu s'a intemplatu acést'a mai cu tote notariatele respective comunali, si mai din próspetu s'a intemplatu acést'a din partea judelui primariu de cercu *Miletz* cu notariulu *Zsebelului*. Mai departe, ca se reduca la nula si in aceste pucine comune folosirea limbei romane, notarii apti de a manipulá in limb'a romana se stramuta si se inlocuescu prin astfelii de individi, cari nici in vorba nici in scriptura nu cunoscu limb'a romana, dupa cumu intre alte multe casuri s'a intemplatu acést'a decurundu cu notariulu *Gruber* din *Ligeth*, carele de si némtiu de natiunalitate, dar sciá limb'a romana si o introdusesu in afacerile comunali, — inlocuindu-se deci elu prin *Perlics*, carele nu are cunosciinti'a limbei romane. Apoi spre inspanimentarea toturoru comunelor romane, de a-si introduce limb'a loru de limb'a afaceriloru, si si a notariloru, ca se nu cutedia a scrie ceva din oficiu in limb'a romana, nu se crutia midilócele nici cele mai infricosiatorie din partea judiloru cercuali; ba si pana acolo se aluneca domni'a loru, încatu suspicionéza si inféra pre astfelii de comune de rebele, numai ca se aiba pretextu de a le amenintiá si a le abate de la incercarea de a introduce limb'a romana in afacerile sale, precumu intre altele se templá in anulu trecutulu unu ce asemenea cu comunele *Belintiu* si *Chisetu* si cu notarii respectivi, fiindu comunitatile aceste amenintiate cu executiune militare, escortandu-se cei mai alesi sateni din *Belintiu* la vecinulu satu *Chisetu*, unde prelanga observarea de nescari formalitati intimidatorie se luara la cercetare, éra antistii comunali cu notariulu din *Belintiu* se suspendara, punendu-se pre mai multe dile persecutori comita-

¹⁾ Horatii Tursellini. Epith. hist. a mundo condito libr. I. cap. IV. pag. 8. — et cap. VII. pag. 10 et 16.

tensi în această comună sub pretextul de a susţine pacea, care nu era turburată nici ameninţată de feliu, era notariul din Chiseteu stramutându-se, pentru o culpă ce de feliu nu există la Herniacova. Aceste măsuri arbitrare a fostului jude cercual din Recasiu, Dézsán, cari erau sprijinite din partea fostului D. administratoriu Szabó, în urmarea repetitelor remonstrări din partea persecuţilor, mai la urma prin însuşi Esc. Sa Locutienitoriul regescu din Ungaria au trebuit să se recunoască de neadeverate şi să se nimicească, restituindu-se în ambele comune starea de mai înainte.

Ce se atinge de aplicarea Romanilor în diregatorie, de şi dînşii au în privinţa această în rescriptul de reincorporare unu drept necontestaveru datu de însuşi Maiestatea Ta, totuşi la o poporaţiune de 175,000 romani, facia cu 95,000 de germani, cam 30,000 serbi şi 8,000 magiari, din sinulu majorităţii absolute a Romanilor numai 2 judi cercuali, 1 juratu şi 1 asoriu la tribunalulu orfanalu se afla aplicaţi, precandu Serbiei cu 30,000 au administratoriu, Vicecomite primariu, protonotariu, secretari, judi primari, judi cercuali şi jurati, ocupandu cele 8,000 de megari şi unii magiaronii toate celelalte multe posturi.

Cătu de intristată este starea Romanilor din comitatulu Temisului se dovedeşte şi de acolo, că fiindu acumu decurendu două posturi de judi primari vacante, unulu la Ciacova altulu la Lipova, în cari cercuri romani facu 40,000, era neromanii abia 2,000 până la 3,000 de suflete, totuşi cu despectarea acestei numeroase totalităţi de Romani şi cu o nescusăveră ignorare a altisimelor dispuşetii mai susu citate, s'au adimplintu ele prin magiarii Miletz şi Kovácsics, dintre cari nici unulu n'are cunoscintă a limbii romane literare, ba Kovácsics nici că e în stare a se înţelege cu poporul! Acesta stare tristă cu atât e mai apăsătoare, cu câtu nici însuşi D. administratoriu alu comitatulu Nicolau Mihailovics nu ştie limbă română, era cei-alţi angajaţi neromani din comitatu, fora desclinire, abia ştiu câte cevaşi pucinu vorbii române, a scrie însă nici sunt în stare nici că vreu.

3. În comitatulu Carasiului, care e mai gât'a în totalitatea sa locuitu de Romani, şi despre carele s'ar supune, că se bucura în întreaga măsură de bunătăţile drepturilor de limbă şi naţionale de la grătia M. Tale castigate, nu numai că în comunele cercurilor, cari au de judi cercuali neromani, nu e intrudusă limbă română în afacerile dinleintru ale comunelor, ci în trebi criminale benevolisările se întâmplă mai preste totu, chiar ea în comitatele Temisului şi Torontalu, în limbă magiara. Ba ce e mai multu, investigările criminale din partea tribunalulu comitatensu, autentificările, propunerile fiscalatulu, şi aparările precumu şi sentimentele totu în limbă magiara se facu, ce totuşi e contrariu aprietei prea înalte dispuşetii din autografulu alu 20 de datulu 20 Opt. 1860; era în cauze civile procesuale şi neprocesuale nu numai că la rogari date de privati şi advocaţi în limbă română nu se aduce sentimente în limbă această, ci nici altfelu de răspunsuri nu se dau, ce pentru Romanii din Carasiu cu atât e mai apăsătoriu, cu câtu dînşii în anul 1861. s'au folositu în comitatu intru toate afacerile juridice şi administrative de limbă loră propria română ca de limbă oficială, şi cu câtu nu le este nici astăzi cunoscută cauză şi modulu, prin care s'a casatu şi delaturatu usuarea limbii române şi s'a introdusu cea magiara, care la ei de la a. 1850. cu totul era scăsa din usu.

Nici compunerea magistraturei nu corespunde nici pe departe prea grătiosului dispuşetii din rescriptulu reincorporaţiunii; căci d. e. la sedria comitatensă, adică la tribunalulu centralu alu acestui comitatu de 232,000 de locuitori mai toti romani, între 10 asesori numai 3 sunt romani.

Maiestate! Căndu Romanilor li se făcea astfelu de nedreptăţi prin asiă disulu guvernulu unghurescu constituţi-

nalu din 1861, atunci dînşii usioru puteau se precăpa aceste abuzuri şi violenţe, căci atunci reninţinţa organelor publice era îndreptată încontra tuturor măsurilor şi dispuşetiunilor M. Tale, cari cătu de pucinu nu se potriviera cu legile de la 1848, şi organele de atunci nu erau toate de dreptulu emanate din denumiri maiestătice, nici că se ţineau ele responsabile M. Tale: dar astăzi, Maiestate, cându şi guvernulu unghurescu şi toate organele publice sunt curatu numai creaţiuni ale M. Tale pre temelulu diplomei é' nu alu legiloru din 1848., şi cându toate altele dispuşetii şi intenţiuni ale M. Tale se implinescu fora tota resistinţa, numai cele ce privescu la noi şi la drepturile noastre de limbă şi naţionale — nici decâtu nu, — ce se scimă cugătă, cumu se ne scimă această esplică, şi cumu se ne mai scimă mangaiă, mai alesu cându, — recugétandu bine, suntemu constrinşi a constată şi a recunoşce, cumea drepturile noastre naţionale şi de limbă, chiaru şi în a. 1861., se aflau aici câte multu mai bine scutite şi efectuite, decâtu acumu; căci atunci în unele locuri se observă óresi cum un feliu de ecuitate, precandu adi chiar cancelariu aulicu ungharescu de locutieninţa stralucescu prin nerespectarea de feliu a Romanilor în gremiele lor, şi de alta parte emitu astfelu de ordinaţiuni explicative de prea înaltulu autografu din 20 Opt. 1860. şi de prea înaltă rezoluţiune din 26. Iuliu 1862., prin cari facia cu comunele puterea şi tendinţa acestor acte maiestătice cu totul se nulifica, ba prin cari chiar propriile lor decrete şi dispuşetii mai vechi se negă şi se stergu totalminte, precum d. e. decretulu consiliulu locutieninte din 8 Ianuariu 1862. şi rescriptulu aulicu din 20. Decem. 1861., cari ambele recunosc basă principiulu egalei îndreptăţiri a limbiloru şi nu restringu limbile nemagiare nici prin comune nici administraţiune şi pre la jurisdicţiuni de feliu!

Maiestate! Până la atâtă temeritate au adusu aceste măsuri ale înaltelor dicasterie unghuresce ale M. Tale pre judii de cercu, încătu ei redimându-se pre ele, de capulu loră fabrica prea înalte rezoluţiuni, prin cari în numele M. Tale scotu limbă română curatu din totu usulu publicu! Asiă d. e. judele cerculu Alechi'a în comitatulu Aradului dede sub 9. Iuniu a. c. (1863) unu cerculariu contra antistieile comunelor române, în carele din cuventu în cuventu dice umătoriele: „Császár Ó Fensége elrendelte, hogy ezentul magyarországban a románoknak nem szabad román nyelven folyamodni, ugy a községeknek sem szabad többé román jelentést tenni hanem minden jegyzőkönyveket is magyar nyelven vezetni etc.“ adică: Înaltimea Sa imperatulu a ordinaţu, ca de acū înainte Romanilor din Ungaria se nu le mai fia iertatu a face reporturi în limbă loră, ci şi chiaru protocoalele loră se le porte în limbă magiara!!

Totu în asemenea puşetii tristă ne aflam în comitatele Banatulu şi în privinţa aplicării indivizilor de naţionalitate română în diregatorie; căci precandu pre la a. 1861. se află în comitatulu Temisioarei vicecomite, judi primari şi cercuali romani, era comitatulu Carasiu avea comite supremu şi mai tardiu administratoriu îndubitatu romani, cari cunoscneau pre deplinu limbă, literatură şi datinele naţionale române, acumu în comitatulu Temisului stă precumu amu atinsu mai susu, — era în Carasiu, cu toate că românii audiendu de eventuală stramutare a administratoriulu Serbu s'au adresatu prin o prea umilită rogare contra M. Ta, şi pre temelulu decretulu reincorporatoriului s'au rogatu, ca grătia M. Tale se le denumésca de capu alu comitatulu unu romanu cunoscutu de această, era M. Ta la această prea umilită rogare Te-ai înduratu a-i ascură, că dorinţa loră nu va remané nerespectată, cu dorere trebuie se marturisim, că singura acea împregiurare, că noudenumitul administratoriu din Carasiu D. Stefanu Ambrus nu se ţiene de nici ună din relegiunile Romanilor, de poporul comunu nu se privescu, şi nefiendu disulu până aici nimenui ca romanu cunoscutu, nice se pôte privi

de Romanu; éra acea inpregiurare cà limb'a romana nu o posiede de feliu, nu numai cà i face neposivera atingerea cu poporul, prin ce precumu oficiulu suferé scadieminte, asiá si insusi poporul se lipsesce de ajutorint'a si mangaiarea ce o cautá la siefulu comitatului ca la dreptulu reprezentante alu persoanei M. Tale in comitatu, — ba inca precumu poporul asiá si intielegintia e intrainata de dinsulu, neesistendu între dinsi nici unu feliu de legatura reale si naturale de alipire si amore, si fiendu Romanii preste totu constrinsi a privi in acést'a denumire o nóua eclatanta proba a despretiurei si eluderei drepturilor loru natiunali!

Prea Gratiósa Maiestate! Nici câtu mai bine se afla scutita caus'a limbei si natiunalitatei nóstre, precumu si interesele poporatiunei nóstre preste totu in orasiulu si magistratulu Temisiórei, de care se tienu 5,000 de Romani — nu proletari ci totu civi posesiunati. Acesti numerosi Romani, Maiestate, la magistratulu si judetiulu orasiului nu sunt reprezentati decátu prin unu unicu individu, adica prin capitanulu civicu Petru Cermen'a, precandu poporatiunea serbéscá d'abiá de vreo 800 de suflete e reprezentata mai multu ca indiecitu, avendu ea din sinulu seu pre consululu civicu, mai multi senatori si alti demnitari orasianesci; ba chiar si pucinii locuitori greci din acestu orasiu sunt mai bine decátu noi numerosii Romani reprezentati, avendu ei duoi senatori si alti amploiatu in magistratu, pre carii insa contrarii nostri cu tari'a aru vre se-i boteze de Romani, incontr'a sentiului si voiei loru, numai pentru ca se ne mistifice dreptulu si interesulu nostru. Romanii Temisiorani inca la restaurarea magistratului in anulu 1861, au protestatu solemnelu incontr'a nedreptatiloru, ce li s'au facutu in acést'a privintia, prevediendu ei, cà precumpenitóri'a acést'a magistratura de elemente dusimanóse nu va lipsi a le persecutá limb'a si natiunalitatea si a le casioná miie de fatalitati in viéti'a publica! Protestulu loru insa nu a avutu nice efeptu, dar cu atátu mai multu s'au implinitu din partea magistratului tote temerile loru; pentru cà nu numai limb'a romana nu se suferé la magistratu de feliu, dar meilitulu acestu magistratu delocu in a. 1861. a inceputu persecutare formale incontr'a Romaniloru, despoliandu-i mai antaiu prin unu decisu alu seu de scól'a delanga biseric'a Santului Georgiu, pre carea ei o aveau inca de la anulu 1851., inte-meiatu cu santiunea si din mandatulu inaltului guvernulu alu M. Tale, si care scóla se cercetá de mai multu ca 100 de copilasi romani. Acésta nescusavera despoiare a Romaniloru de scól'a sa o decretase magistratulu orasiului, celu neamicu elementului nostru, in favorea càtoru-va putine fetit'e serbesci, pentru cari voiá a redicá o scóla separata pre cont'a numerosei tenerimiscolastice romane, si numai o prea inalta resolutiune maiestatica, emanata la plánsórea Romaniloru, a fostu in stare a restitui pre Romani in dreptulu loru.

In asemenea chipu persecuta magistratulu orasiului Temisiórei pre Romanii cei 1.600 la numeru, ce se tienu de biseric'a santului Georgiu din suburbiulu Fabrica, din care biseric'a acestu magistratu, intovaresita cu episcopulu si consistoriulu serbescu din locu, cu tóte si cele mai violinti mediulóce se nesuesce, in folosulu eschisiyu alu unei minoritati de numai 400 de Serbi ce se tienu de acésta biseric'a, a eschide cu totulu pre Romani, scotiendu-le mai antaiu limb'a si flumur'a tenerimei scolastice dintr'ins'a. Ba pana acolo a mersu consululu civicu alu orasiului, Bugarszki carele e serbu esaltatu, încátu in diu'a de Pasci a anului curinte, pentru cà Romanii, servindu-se de dreptulu loru ce-lu aveau chiaru si prin consistoriu recunoscutu, au cutediatu a cantá in biseric'a loru pre diumetate romanesce, sub timpulu prandiului a datu se prindia si se inchida prin panduri pre patru romani si civi de frunte, numai spre a-i batjocuri si intimidá, fiindu cà a dóu'a di i-a dimisu fora a-i fi si ascultat. Dar inca si mai cumplitu s'a portatu mai tardiu magistratulu si judetiulu orasiului insusi, carele totu pentru asemenea fapta a Romaniloru, pentru cà adica

dinsii in serbatóri'a santului Georgiu au cutediatu éراسi se cante pre diumetate romanesce, a decretatu prinderea si inchiderea aloru 12 Romani de frunte, între cari unii si civi alegatori, si i-a tratatu judetiulu martialu, acusandu-i de turburatori de religiune, care crima insa judetiulu militarlu neaflandu-o in fapt'a acusatiloru romani de feliu constatata' de locu i-a dimisu liberi.

Socotimu, Maiestate, cà aceste date ajungu spre a documentá, cà magistratulu Temisiórei este preocupatu infricosiatu in contra Romaniloru, si daca nu va fi elu curendu reformatu si din destulu moderatu prin unu numeru competente de romani buni, derepti si energici, prin apucaturele sale arbitrare póte se casiune nu numai Romaniloru, ci si insusi guvernului cele mai fatali neplaceri si daune.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

— **Parastasu** s'a celebratu duminéca in 12 fevr. st. v. in biseric'a catedrala de aici, pentru amintirea marelui mecenate E m a n u i l u G o j d u .

— **Protestulu ultimu alu Papei Piu IX.** La ⁵/₁₇ Ianuariu, va se dica cu pucinu inainte de mórtea sa, Papa Piu IX a ordonat a se face protestu formalu contra suirei pe tronul a lui Humbertu, ca rege alu Italiei. Cuprinsulu acestui documentu subscrisu de cardinalulu Simeoni, e urmatoriulu Papa suveranu, tienendu minte sant'a Sa indatorire, de a aperá drepturile imprescriptibile ale s. Scaunulu a avutu totu-deuna grija, de a reclamá contra intreprinderiloru sacrilegii ale guvernului subalpinu facute improtiva puterii lumesci a acestui s. Scaunu. Intre reclamatiiile de acestu felu, trebuie se numeramu, pentru insemnatatea imprejurariloru, ce le-au dictatu, armatórele: Notele facute dupa ordinulu Santiei Sale la 24 Martie, 1860 si adresate corpului diplomaticu contra aneciunei Romagnei la Piemontu; cele de la 12 si 18 Septemvrie aceluiași anu, contra invadiei silnice in tienuturi si in Umbria; cea de la 15 Aprilie 1861, candu reposatulu rege Victoru Emanuelu si-a luat titlulu de rege alu Italiei si in fine cea de la 27 Septemvrie 1870, data criminalei ocupari a Romei. Aceste proteste solemne o avutu tot-deuna deplin'a loru vigóre si anii trecuti, departe de-a le luá puterea, au doveditu din tóta intielepiciunea si necesitatea loru, căci o esperiintia trista a aretatu numerocele piedici, de care a trebuitu se se atinga S. Parinte in indeplinirea misiunii sale apostolice, lipsitu fiindu de statele sale. Dupa mórtea numitului rege, fiulu seu celu mai mare printr'unu manifestu solemnu si publicu a luat asemenea titlulu de „Rege alu Italiei“, arogandu-si printr'asta de a sanctioná rapirea comisa; deci fatia cu acésta imprejurare si in numele s. Scaunu nu putemu pastrá tacere, pentru cà din ea unele persóne ar putea se traga conclusii gresite, dandu tacerii unu intielesu gresitu. Din aceste cause si voindu a atrage luarea aminte a puteriloru asupra asprei pozitii, in care biseric'a necontentitu se afla, Santia Sa a ordonat josu iscalitului Cardinal-Vicar de a protestá din nou si a reclamá pentru a pastrá intractu contra criminalei rapiri, dreptulu bisericii, asupra vechiloru ei dominii, cari i-au fostu date de providentia, pentru a asigurá neaternarea Papiloru Romani, deplina libertatea a misiunii loru apostolice, pacea si linistea catoliciloru, respanditi pe pamentu. Indeplinindu ordinile Santiei Sale, autorulu acestei scrieri ridica celu mai deplinu si mai formalu protestu contra faptei, de care e vorba si contra sanctiunei solemne, care voiesce se se dea usurpationiloru comise spre pagub'a Santului Scaunu. Subsemnatulu róga pe Escelenti'a vóstra, de-a aduce acestu protestu la cunoscintia guvernului seu si se folosese de ocazia acést'a pentru a renói simtiemintele stimei sale celei mai distinsé.

— **Balulu romanu.** Joi, in 16/28 Februaru a, c. s'a tîenutu balulu romanu in sal'a otelului „Crucea Alba“. Balulu a fostu cercetatu de unu publicu alesu si numerosu, care a insuflatu respectu chiar si strainiloru, dedati a vorbi mai multu cu dispretiu de societatile romane, de câtu cu bunavointia. In adeveru, balurile, in aceste timpuri de urgia, pentru noi romani au pe langa partea loru amusanta si partea morala. Ele asia dicandu, trecu de o necesitate nationala, cãci daca forti'a silnica, ori blastemulu stramosiescu s'a conjuratu in contra vietii sociale romane, in câtu astadi nu mai vedemu pe romani „uniti in cugete si simtiri“ pe terenulu politicu nationalu, barem se ii vedemu in petreceri si baluri „dandu mana cu mana,“ si uniti intr'o societate romanésca ca intr'o familia mai mare!

Concursu.

1—3.

In urmare decisiunei consistoriali dtto 1. Noembre 1877. Nr. 333 scol. se deschide concursu pentru statiunea invetiatorésca la scól'a confesionale gr. or. rom. din *Giulvediu* *) comitatulu Torontalului, protopopiatulu Ciacovei, cu terminu de alegere pe **2 Aprilu vechiu a. c.**

Emolumentele sunt: 126 fl. v. a. 60 metri grâu, 3 jugere pamentu aratoriu, 8 orgii de paie din cari are a se incaldi si scól'a; cartiru liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru intravilanu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimitte recursele instruate in sensulu stat. org. adresate comitetulu parochialu din *Giulvediu*, domnulu protopresbiteru tractualu **Ioan P. Seimanu**, in Ciacova.

Se cere dela recurrenti, pana la alegere a se infatiosia in atare serbatóre ori dumineca in s. biserica spre a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci, cari voru produce testimoniu de calificatiune voru fi preferiti.

Giulvediu, in 11 Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu Protopresbiteru tractualu.

2—3.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or din comun'a *Repsigu* in inspectoratulu Ienopoliei-Borosineu, comitatulu Aradului, se publica concursu cu terminulu de alegere pe **9 Martie a. c. st. v.**

Salariulu anualu 146 fl. v. a. — 7 cubule de grâu, 7 cubule de cucuruzu, 12 orgii de lemne din care este a se incaldi si scóla — 14 magi de fenu — 2 mesuri de mazere — fasole. quartiru liberu cu gradina pentru sematuru.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, — de calificatiune, si atestatu de moralitate, éra recursele adresandule comitetulu parochialu, le voru trimitte in Borosineu pana la **2 Martie a. c. st. v.**

NB. Fiindu-cã la numit'a statiune de presentu este invetiatoriu substituitu, la casu de n'ar fi alesu, i-se acorda din partea comitetulu parochialu jumatare din salariulu anualu pana respectivulu substituitu si-va castigá alta statiune. *Repsigu*, 31 Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea**, insp. scol.

*) Totu pentru statiunea acést'a am inceputu in Nr. 7. publicatiunea unui altu concursu. Care acum din aceste doue e celu genuinu, publicatu in contielegere cu dlu protopresbiteru? Red.

2—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante *Bricheni-Colesci* se escrie concursu cu terminu pana la **26 februaru a. c.**

Emolumintele sunt: 1) din *Bricheni* dela 68 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucurudiu si 40 fl. si stólele usuete.

2) din *Colesti* dela 60 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucurudiu si stólele.

Pentru quartiru se va luá in arenda ceva casa acomodata in *Bricheni*.

Recurentii vor avea a-si trimitte petitiunile sale pana la terminulu indicatu la acestu oficiu protopopescu,

Beiusiu, in 28 Ianuariu. 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Vasilu Pappu**, prot. *Beiusiu*.

2—3.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din comun'a *Bradetu*, protopresbiteratulu Mediatului, cottulu Bihorulului, cu carea e impreunatu si postulu de invetiatoriu se publica concursu, cu terminulu de alegere pe **9 Martie st. v. a. c.**

Emolumentele preotiesci suntu: Dela 90 de nre 58 fl. adeca câte 80 cr. dela unu nr. stólele dela inmormentari, cununii scl. statorite dupa usulu veteranu.

Emolumintele invetiatoresci suntu 80 fl. v. a. 4 cubule grâu si 4 cucuruzu, 8 orgii de lemne, 1 portie fenu si unu fiuru dela tóta cas'a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia cu postulu invetiatorescu, suntu avisati a-si trimitte recursele, instruite conformu statului org. la subscrisulu protopopu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu concernentulu protopopu **Petru Sobau**.

2—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. romana din comun'a *Giulvezu*, protopopiatulu Ciacovei, cottulu Torontalului se publica concursu pana in **26 februarie a. c. st. v.** Dotatiunea anualu se cuprinde din 126 fl. v. a. si 60 chible de grâu, 8 stangeni de paie din care are se se incaldiésca scóla amesuratu, 3 lantie de aratura si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au pana la terminulu prefriptu se-si indrepte petitiunile sale catra comitetulu parochialu, prin protopopulu tractualu, alaturandu tóte atestatele câte sunt prescise prin statntulu organicu, si presentanduse in persona in comuna in vreo dumineca pentru a-si arátá desteritatea in cantarile bisericesci.

Giulvezu, 1 februaru 1878.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu pré on. prot. **Ioan P. Seimanu**.

2—3.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a *Pestere* protop. *Caransebesiului* se publica prin acést'a concursu cu terminu de **6 septemani dela 1-a publicare**.

Emolumintele sunt: *Birulu* dela 119 case câte 15 oche in cucuruzu sfermatu séu 1 fl. de casa, stol'a indatinata, unu iugeru de pamentu intravilanu saditu cu pomi roditori, si una sesia de pamentu aratoriu si fenatiu.

Cei ce dorescu a competá la postulu acést'a, vor avea se trimita petitiunile instruite conformu stat. org. si dispuseciuniloru ven. Consistoriu din 29 Decembre 1875. Nr. 858. bis. la subscrisulu, in sa adresate catra Sinodulu par. din *Pestere*.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Nicolau Andreeviciu**, protopr.

2—3.

Pentru postulul invetiatorescu dela scol'a confesionala gr. or. romana din **Agadiciu** protopresbiteratulu Oravitiei, Comitatulu Carasiului, se publica prin acésta concursu pana in **19 fauru a. c.**

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: 1) Salariulu anualu in bani 300 fl. v. a. 2) 4 orgi, de lemne in natura, 3) 2 jugere de pamentu aretoriu, 4) 1 jugeru de pamentu locu separatu estravilanu aretoriu, 5) 15 fl. pentru spelele scripturistice, 6) 10 fl. pentru conferentie, a 7) cuartiru liberu cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si trimite recursurile instruate dupa statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu catra D. Protopresbiteru Iac o b u P o p o v i c i u in Oravitia — si de este in putintia a-se aretá si in comuna intru o duminica séu serbatore.

Agadiciu in 29. Ianuarie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru districtualu.

2—3.

In urmare ordinatiunei Ven. consistoriu diecesanu de Nr. $\frac{30}{12}$ 1877. Nr. 500 scol. pentru statiunea invetiatorésca la scol'a confesionala romana din comun'a **Jabuc'a**, protopresbiteratulu Versietiuului, cottulu Timisiului, se escrie concursu cu terminu pana in **19. Martiu a. c.** stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: in bani gata 300 fl. v. a. pentru recuisite de scrisu 6 fi. 4 orgii de lemne din care se se incaldiesca si scol'a, unu jugeru de pamentu din care diumetate e saditu viie si 10 fi. spele pentru cercetarea conferintiilor.

3—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scol'a gr. or. din comun'a bisericesca **Aradu-Sieg'a**, inspectoratulu Aradului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **17 aprile st. v.**

Salariu in bani gat'a 400 fl. v. a. 10 metri lemne si cuartiru cu o gradina mare de legumi.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de calificatiune, testimoniu despre absolvirea 4 clase gimnasiale séu 3 clase reali ,si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimite Reverendisimulu Domnu Protopresbiteru si inspectoru scolaru Ioane Ratiu in Aradu, ér alesulu invetiatoriu si-va ocupá dostulu seu la inceperea anulu scolasticu, adeca la 1 Septembre 1878.

Aradu 30 Decemvre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Ratiu**, protopopulu Aradului si inspect cerc. de scole conf

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt avisati a-si trimite recursurile adresate comitetulu parochialu la reverendisimulu domnu **Ioane Popoviciu** protopresbiteru in Mercin'a per Varadia.

Jabuc'a, in 6. Februariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu protopresbiteru tractualu.

3—3.

Pentru parochi'a vacanta din **Sant-nicolaulu micu**, se escrie concursu cu urmatóriele emolumintele si anume: folosirea intravilanulu parochialu, a sesiunei parochiale, a birulu si stolei indatinate.

Dela recurinti se recere ca recoursele ajustate cu atestatu de conduita cu testimoniu de 8 clase si maturitate, cu absolutoriu clericalu si testimoniu de calificatiune pentru parochiile de frunte si adresate comitetulu parochialu concerninte, se-le tramita parintelui protopopu Ioanu Tieranu in Lipova, pana inclusive **4. Martie** càci in 5 se va tiené alegerea. Se recere totodata dela recurinti si acea, cà in internalulu dela prim'a publicare a concursulu pana 8 dile nainte de alegere, se se presinte in cutare duminica ori serbatóre in biserica numitei parochii, spre a-si aretá desteritatea in cantare, respective oratoria.

Aradu, $\frac{3}{15}$ fauru 1878.

Consistoriulu eparchialu

gr. or. rom. din Aradu.

Fóia pentru toti — cu ilustrațiuni.

Redactor I. Al. Lăpădat.

Editor Visarion Roman.

Apare în Sibiiu (Transilvania) în numerii de $1\frac{1}{2}$ cólă pe săptămână și în volumuri de 6 côle la câte 4 săptămâni. Pe an 75 côle în 52 numerii séu 13 volumuri. Tipar bun, hârtie fină, ilustrațiuni frumoșe.

Aduce articoli de sciință, ofere lectură delectătoare, pledază pentru adevăr, pentru bine și pentru frumos.

Prețul abonamentulu:

	pentru Austro-Ungaria	pentru România.
Pe an	8 fl. — cr.	20 lei — bani.
Pe 6 luni	4 „ 40 „	11 „ — „
Pe 3 luni	2 „ 40 „	6 „ — „
Un volum	— „ 70 „	1 „ 70 „
Un număr	— „ 20 „	— „ 45 „

Abonamentele se fac la editorul V. Roman în Sibiiu, la tóte librăriele si la oficiele postale.